

Nyikolaj Gumiljov (1886—1921)

A századelő egyik legjobb orosz költőjének tragikus végét elfelejti megemlíteni a Világirodalmi Kisenciklopédia (Gondolat, 1984), az emigrációnak még nem tekinthető külföldi tartózkodásából hazatérő költőt ugyanis a Cseka lövette agyon, természetesen, koholt vád alapján. A szimbolistákkal szembeforduló akmeista Költői Céh alapítója, Anna Ahmatova első férje és később az NKVD börtönébe juttatott fiának apja, a világutazó, afrikai expedíciókat szervező orosz "konkvisztádor", az I. világháború csatamezőinek hőse (két György-keresztet is kapott), aki Apollinaire-hez hasonlóan lelkesen fogadta a "daliás időköt", minden volt, ami csak kavargó, nyugtalan korában lehetett, egyvalami viszont soha — arisztokratizmusa és tán kifinomult ízlése is megóvta a bolsevizmus kísértésétől, s valószínűleg ezért, s nem el-nem-követett bűnei miatt kellett a kivégzőosztag elé állnia 35 évesen. Az itt közreadott verseket az Európa Kiadónál előkészületben levő Gumiljov-kötet számára fordítottam.

B. I.

Hiéna

*Ahol a Nílus hömpölyög az éjben,
Hol csak madár jár és csapong a lepke,
A bűnös, ám csodás királyi némbér
Alussza síri álmát, elfeledve.*

*Káprázatot hint szét a sűrű éj a
Vidéken, kárhozott szirén a holdja,
S jó sápatag ködökben egy hiéna,
Barlang-vacokból előlopakodva.*

*Otromba és dühödt minden nyögése,
Nézése csüggeteg, baljóslatú, vad,
S ijesztő fogsora fenyegetése
Rózsás-fehér márványlapján a sírnak.*

"Tekints reám, hold, ostobák szerelme,
S ti csillagok, ti karcsú látomások,
S te ében Nílus, vizeid terelve,
S ti pillangók, madárrajok, virágok!

Nézzétek mind, a szőrzetem hogy áll föl,
Szememben mily gonosz tűz lángja gyullad!
Nem vagyok-é ugyanolyan királynő,
Mint az, aki e kövek alatt szunnyad?

A szíve telve volt csalással, és a
Szemöldöke, ha felvonta, halált szórt.
Akárcsak én, hiéna volt, hiéna,
Épp úgy megrészegült a vér szagától."

Ijedt kutyák vonítanak az éjben,
A kunyhóban gyerek zokog, s az apja,
A fellah felriad, s komor dühében
Vad ostorát a szögről leakasztja.

Halál

Sápadt arccal, hamuszín ruhában
Jössz felém, szelíd szemű leány.
Nem ilyenek láttalak korábban,
Kürtök, csengő kardok évadán.

Aranylóan-mámoros, robogtál,
Kitakarva fénylő kebledet.
Vérszínű ködökbe hasítottál
Utat, mely a mennyekbe vezet.

Mint az örök szomjú Asztreiának,
Mély volt és csodás tekinteted,
És a vér is sebesebben áradt,
S izmosabbak lettek a kezek.

Más vagy mostan, de tebenned én e
Régi álmomat felismerem.
Csalogattál mennyek énekével,
S megtaláljuk egymást odafenn.

Káin utódal

*Nem hazudott a bús-szigoru szellem,
Ki nyert a hajnalcsillagtól nevet,
Mondván: "Ezen gyümölcstől istenek
Lehettek, s nem vár büntetés a mennyben."*

*Ifjakkak megnyílt minden út a térben,
Az agg tilos dologba foghatott,
A szűz borostyánmagvakat kapott,
És egyszarvú bújt hozzá hófehéren.*

*Mért görnyedünk, erőnk-elhagyva, mi,
Mért hisszük, elfelejtett Valaki,
A hajdani kísértéstől riadtan,*

*Ha akaratlanul két gyenge ágat,
Fűszálat, két botocskát, zsenge szárat
Egy kéz egymásra tesz keresztalakban?*

Szonett

*Mint konkvisztádor, vaspáncélba bújva,
E földön könnyü szívvel járok én,
Hol édent lelve kertek lágy ölén,
Hol éjlő mélységek fölé hajolva.*

*Ködöt dagaszt csillagtalán borúja,
A mennynek... ám vidít a vak remény,
S hiszek derengő csillagomban, én,
A konkvisztádor, vaspáncélba bújva.*

*S ha ezen a világon nem lehet
Széttörni az utolsó láncszemet,
Hát jöjjön a halál, akármiféle!*

*Megvívok véle én, s ha végzetem
Lesújt reám, talán halott kezem
A kék virágot leszakítja végre.*

Don Juan

*Bennem kevély és egyszerű a vágy:
Csónakba szállni, nyeregbe ugorni,
S kijátszva ezt a lomha kort, robogni,
Ápolva új s új ajkak bíborát.*

*S megtérni Krisztushoz, ha már lejárt
Időm, hamut csak ősz fejemre szórni,
A súlyos vaskereszttől meghajolni
S mormolni szemlesütve szent imát.*

*Míg egyszer egy vad orgián, ocsúdva,
Mint sápatag lunátikus, kit útja
Csendjében elfogott a rettenet,*

*Rádöbbenek, porszemként csak lebegtem,
Mert asszony nem szült nékem gyermeket,
S férfit soha testvérnek nem neveztem.*

BAKA ISTVÁN fordításai